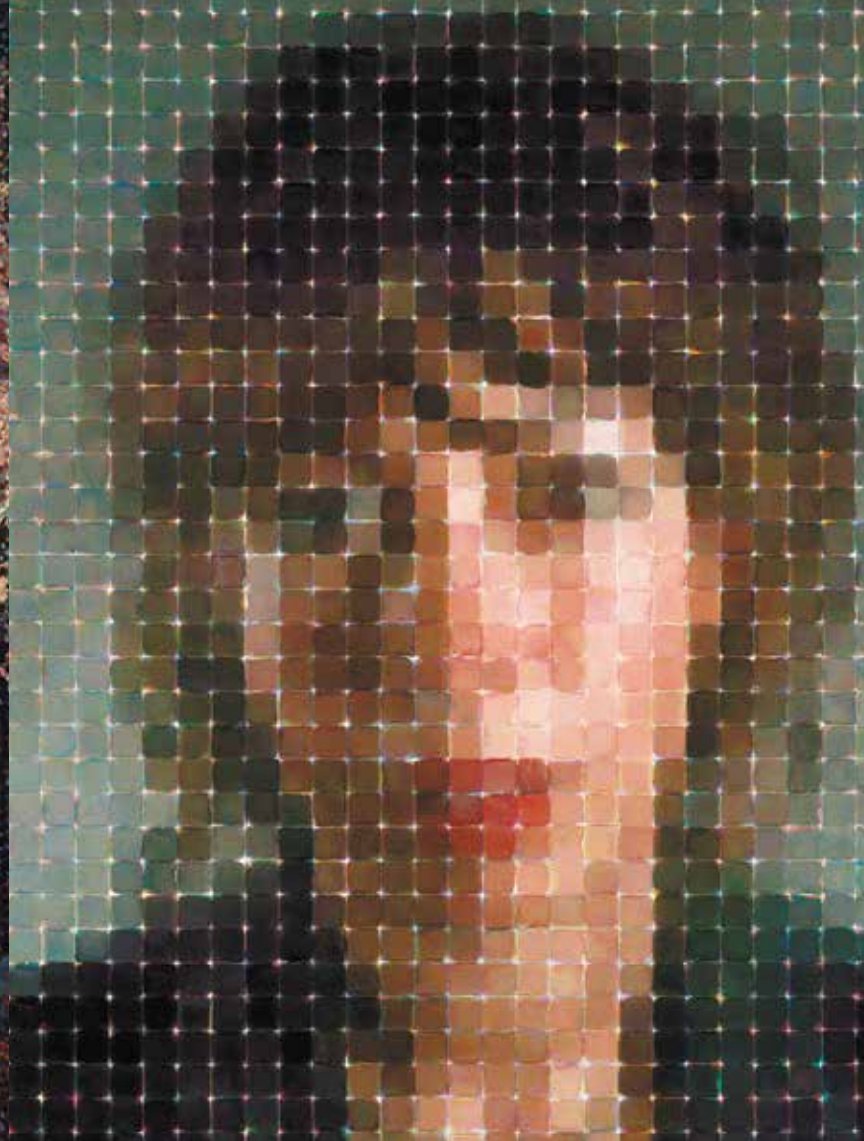

Lucas I, 1986-87, olieverf en grafiet op canvas, 254 x 213,4 cm.

Cecily, 2012, aquarel op papier, 190,5 x 152,4 cm.

Werkwijze

Om van de polaroids te komen tot een levensgroot schilderij, werkt Close altijd met een *grid*, een raster. Dit raster brengt hij aan op de foto en het doek en gebruikt hij om de foto over te brengen op een groot formaat. Het raster kan horizontaal zijn, maar ook diagonaal of opgebouwd uit cirkels. Die systematische werkwijze is voor Close een manier om zich te concentreren op één gedeelte. Hij werkt een portret vakje per vakje af, totdat alle losse onderdelen uiteindelijk één geheel vormen. Hij kopieert de foto op methodische wijze, hokje voor hokje, en begint altijd bij de linkerbenedenhoek. Bij sommige technieken is het nauwelijks zichtbaar dat er een raster aan de basis ligt, bij andere blijft je het raster duidelijk zien.

Verlamming

In 1988 wordt Close overvallen door hevige pijn op zijn borst. Die pijn is het begin van een infarct van een zenuw in zijn ruggengraat en laat de kunstenaar verlamd achter. Tetraplegie luidt de diagnose: een verlamming van de vier ledematen. Gelukkig keert na enkele maanden het gevoel in zijn armen en handen voor een deel terug. De kunstenaar blijft niet bij de pakken neerzitten en vindt een nieuwe schildertechniek uit. Noodgedwongen maakt hij de penseel vast aan zijn pols. Met behulp van een assistent kan hij zo vanuit een rolstoel toch blijven schilderen. Door zijn verlamming verandert zijn stijl van fotorealisme naar een grotere abstractie en werkt hij meer in kleurvlakken, maar nog altijd volgens een raster. Als je deze portretten vanaf een afstand bekijkt, mengen de kleuren zich op je netvlies. De populariteit van Chuck Close had in ieder geval geenszins te lijden onder zijn verlamming. Zijn werken zijn veel gevraagd en worden voor miljoenen dollars geveild. 🎨

Instructief

In hokjes denken

Een portret schilderen in de stijl van Chuck Close is een klusje waar je concentratie en tijd voor nodig hebt.

Maar als je met geconcentreerde aandacht en de juiste aanpak te werk gaat, zal het eindresultaat als een kleurrijk feestje van de muur spatten.

TEKST EN BEELD: REMCO (REMIGIUS) HAZENBROEK

2

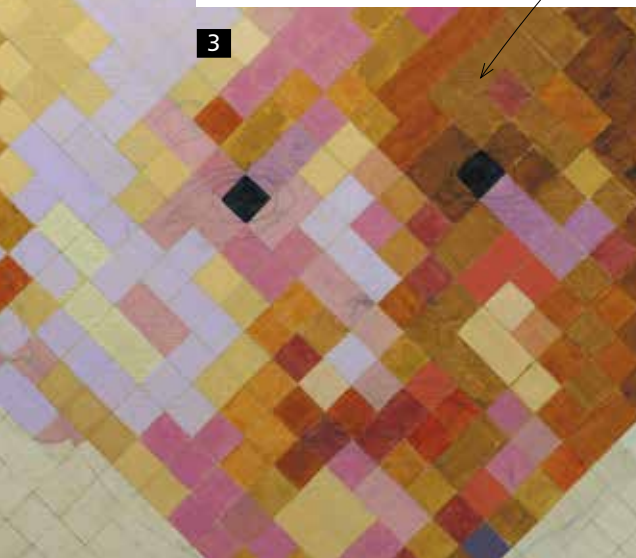

Als portretschilder ben ik gefascineerd door de portretten en de werkwijze van de 74-jarige Chuck Close. Close maakt vanaf 1968 uitsluitend portretten op zeer groot formaat in uiteenlopende materialen. De foto's waarnaar hij werkt, zet hij over met behulp van een raster. In de loop van zijn carrière blijft dit raster steeds zichtbaarder aanwezig in het eindresultaat.

Diagonale ruiten

Het leek me een interessante oefening om zelf eens zo'n rasterportret in diagonale ruiten van mijn kleinzoon Mels te maken (zie afb. 1). Uitgangspunt is een doek van 60 x 50 cm met een dunne laag acryl van omber naturel

3

met veel medium. Na droging kun je de ruiten in potlood op het doek tekenen. Op formaten van 60 x 50 tot 90 x 60 cm geven ruitjes van 2 x 2 tot 3 x 3 cm het beste resultaat. Daarna teken je op de foto exact hetzelfde aantal hokjes. Zorg dus voor een grote foto, eventueel via een afdrukcentrale, en teken de hokjes in zeer dunne lijnen.

Oogharen

Van stevig lint heb ik twee 'linialen' gemaakt waarop ik de hokjes heb genummerd. Zo kun je telkens beide linten één of twee rijen opschuiven en heb je een goed overzicht waar je bent. En dan nog: twee keer heb ik het lint op het schilderij twee rijen verschoven en vergat ik die van de foto ook te verschuiven. Kijk dus uit, een foutje is zo gemaakt. Dan begint het schilderen van de onderlaag in acryl. Kijk goed naar de dominante kleur van ieder hokje. En of die warm is of koel en donker of licht. Dit is een beetje taai en langzame fase, maar heel belangrijk voor het eindresultaat. Wanneer je na dit stadium door je oogharen kijkt, moet het portret al behoorlijk gaan lijken.

Dekkende kleuren

Dan gaan de linten terug naar de uitgangspositie en worden alle ruitjes wederom stuk voor stuk bekeken. Welke vorm past bij ieder hokje? Een rondje, driehoekje, vierkantje? Welke toonwaarde; lichter of donkerder dan de ondergrond? Welke kleur? En voorzichtig of juist knallend? In deze fase heb ik acrylstiften gebruikt, maar acryl- of olieverf werkt natuurlijk ook goed. Gebruik dekkende kleuren, want subti-

4

liteit gaat in deze techniek gauw verloren (zie afb. 4). Voor sommige delen van het portret, met name de ogen en de mond, kun je hier en daar best een andere vorm maken dan een rondje, driehoekje of vierkantje. Als je te sterk abstrakteert doet dat de gelijkheid namelijk geen goed. Maar hoe minder andere vormen je gebruikt, hoe fraaier het resultaat. Eventueel kun je daarna alle hokjes nog eens nalopen. Mis je nog grotere vormen? Je kunt ook de rand van de ruitjes een lichtere of donkerder kleur geven. Tot slot ga je een uurtje zitten kijken of je nog lelijke hokjes moet corrigeren die eruit springen ('puisten en pukkels' noemt Chuck Close die).

Harmonieus

Als je de grilligheid van de 540 hokjes van dichtbij ziet, is het wonderlijk dat het portret er van een paar meter afstand zo harmonieus uitziet (zie afb. 5). Opmerkelijk vind ik ook dat het werkproces, met die linten en de concentratie op telkens één ruitje, je stevig bij de hand neemt. Als je een redelijke analyse maakt van de onderkleur, de vorm en de bovenkleur zit je snel op een zeer behoorlijk resultaat. Nou ja 'snel'; van ontwerp tot schilderij heeft 42 uur gevegd.

Op www.remigius.eu staat nog een zelfportret in deze stijl. Ook vind je daar tips voor als je zelf een portret in de stijl van Chuck Close wilt maken. 📌

KIJK VOOR ALLE STAPPEN VAN DIT SCHILDERIJ OP:
[WWW.FACEBOOK.COM/ATELIERMAGAZINE](https://www.facebook.com/ATELIERMAGAZINE)

KLEUREN EN

MATERIALEN:

Een dunne wassing van één deel Omber Naturel met acht delen Acryl-medium Mat. HB-potlood voor het diagonale ruitenpatroon. Winsor & Newton Artists' Acrylic: Alizarine Crimson, Cadmium Rood Midden, Cadmium Citroen, Cadmium Geel Midden, Ceruleum en Ultramarijn. Acrylstiften van Liquitex en Posca en zelf te vullen stiften met mengingen van acrylinkten van Schmincke.

Mels, 2014,
 acryl op linnen,
 60 x 50 cm.

5

